

Ruimte maken voor autonomie

Werkconferentie Phrenos
27 mei 2026

Hilke Molenaar, Stichting PVP
Fred van Balhuizen, MIND
Laura Neijmeijer, Phrenos

Over deze workshop

Wat niet?

- Juridisch college
- Pasklare antwoorden

Wat wel?

- Bewustwording
- In gesprek
- Goede voorbeelden

menti.com
6953 3522

Stellingen

- Waar denk je aan bij het onderwerp 'mensenrechten in de ggz'?
- Het beschermen van mensenrechten zit in mijn DNA als hulpverlener
- Het beschermen van mensenrechten zit in het DNA van mijn organisatie
- Ik voel me voldoende competent en gefaciliteerd om mensenrechten te waarborgen

Mensenrechten en de ggz

- Breed thema
- Raakt aan verschillende andere thema's: discriminatie, stigmatisering, zelfbeschikking, sociale participatie, inclusie, autonomie en herstel
- Roept spanning op:
  - universele rechten vh individu - veiligheid vd samenleving
  - rechten van de mens – Nederlandse wetgeving (wvggz)
- Niet waardenvrij

Waarom relevant?

- Toename dwangtoepassingen
- Doelen wvvgz worden onvoldoende behaald
- Meer eenzaamheid bij mensen met ernstige psychische problemen
- Stigmatisering is een groot probleem en belemmert inclusie

VN verdrag Handicap 2016

- Psychische aandoeningen worden als handicap beschouwd
- Sociaal model staat centraal: beperkingen ontstaan niet alleen door de aandoening zelf, maar door barrières in de samenleving
- Staat op gespannen voet met verplichte opname en behandeling

Ziekenhuis discrimineert man door hevige pijn niet serieus te nemen vanwege psychiatrische voorgeschiedenis

Nieuwsbericht | 26-02-2024 | 08:30

De man krijgt na een darmoperatie hevige buikpijn. Het ziekenhuis neemt zijn pijn jarenlang niet serieus, tot een kijkoperatie uitwijst dat er een medisch voorwerp is achtergebleven in zijn lichaam. De man vindt dat er sprake is van kokervisie met betrekking tot zijn mentale voorgeschiedenis en vraagt het College om te beoordelen of hij is gediscrimineerd op grond van handicap of chronische ziekte. Hij wil hiermee voorkomen dat anderen hetzelfde overkomt.

Stichting Rivierduinen discrimineerde een vrouw op grond van levensovertuiging door geen volledig veganistische maaltijden te bieden tijdens de klinische opname

Oordeelnummer: 2026-1

Datum: 05-01-2026

Taal: Nederlands

Trefwoord: Objectieve rechtvaardiging, Indirect onderscheid

Discriminatiegrond: Levensovertuiging

Terrein: Goederen en diensten - Overige

Ggz-instelling neemt man niet in behandeling vanwege psychosegevoeligheid, discriminatie?

Weblogbericht Weblogbericht | 24-02-2022 | College voor de Rechten van de Mens

Een man vraagt het College om te beoordelen of een ggz-instelling hem heeft gediscrimineerd vanwege zijn psychosegevoeligheid, door hem af te wijzen voor verslavingsbehandeling in groepen. Hij stelt dat de instelling mensen met psychosegevoeligheid – en dus ook hem zelf – onterecht en op basis van vooroordelen uitsluit.

Take home message

- Mensenrechten in de GGZ zijn geen juridisch detail, maar raken de kern van hoe wij als samenleving en hulpverleners kijken naar kwetsbaarheid, autonomie en solidariteit.
- De vraag is niet óf we rechten erkennen, maar hoe we die rechten tot leven brengen in de spreekkamer, op de afdeling, en in het beleid.

Project Eigen Regie in de Wvggz

“Samen verder kijken wat nodig is en anders kan”

Eigen regie in de Wvggz en de relatie tot mensenrechten

Autonomie en zelfbeschikking:

- Het recht om zelf te beslissen (niets doen)
- Een mens heeft weinig aan keuzevrijheid als hij niet weet goed te kiezen

Wvggz: behandelwet

Eigen regie: Zelf keuzes maken over de inrichting van het leven en de zorg is een basisbehoefte voor iedereen

- Rekening houden met wensen en voorkeuren: persoonlijke situatie en context speelt een belangrijke rol (keuzemogelijkheid vergroten)

Project Eigen regie in de Wvggz in vogelvlucht

Wetsevaluatie en opdracht vanuit Landelijke Stuurgroep van ketenpartners

Projectplan en Financiering door VWS

Doel: betere wetsuitvoering / het laaghangende fruit

Samen met lokale ggz-teams

2 klinisch (langdurige zorg) en 12 ambulante.

Kernvraag: “Hoe denken jullie dat je de eigen regie van jullie patiënten met een zorgmachtiging kunnen versterken?”

Mentimeter

menti.com
6953 3522

Stellingen

1. Meer focus op het versterken van de eigen regie van wvvgz cliënten maakt de zorgverlener ...
2. Het versterken van de regie van de cliënt als de procedure zorgmachtiging al loopt is eigenlijk te laat.
3. Het versterken van de regie van de client betekent vooral ...
4. Het plan van aanpak is geen opdracht aan de cliënt maar een uitnodiging om samen alternatieven voor verplichte zorg te onderzoeken.
5. In de Zorgkaart wordt gevraagd naar de wensen en voorkeuren van cliënt. In de praktijk gebruiken we de zorgkaart vooral ...
6. Wat helpt in het contact met een client om toe te werken naar de situatie dat hij/zij de regie weer heeft?
7. Stel: dwang of verplichte zorg is geen optie meer, maar je wilt wél goede hulp leveren. Wat doe je?

Resultaten van het project

- Op tijd starten (eerder dan de Wvggz)
  - Voorkomen in plaats van reageren
  - Alternatieven voor dwang
- Taakverdeling helder (zorg-naasten-pvp-fvp)
- Vertellen wat er verwacht wordt en wat er te kiezen valt
- Versterken eigen regie vraagt om: eerlijk, direct en toch veilig
- Goede formulieren (Helder proces. Samenvoegen?)
  - Focus op inhoud en niet op het formulier
- Overlap met proactieve zorg / herstelondersteunende zorg / wederkerigheid
- Deskundigheid medewerkers

Van harte welkom!

Werkconferentie met de team op donderdag
11 juni in Amersfoort

Stuur je mailadres naar:

eigenregie@wijzijnmind.nl en we sturen je
een uitnodiging

Ruimte maken voor autonomie

Werkconferentie Phrenos
27 mei 2026

Hilke Molenaar, Stichting PVP
Fred van Balhuizen, MIND
Laura Neijmeijer, Phrenos